

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA
MINISZTER

Iktatószám: 25350/2013/MIK

Dr. Feldmájer Péter

Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége

Budapest

Síp u. 12.

1075

Tisztelt Elnök Úr!

Szeretném tájékoztatni, hogy kérésére áttekintettük a Zsidó Közösségi Kerekasztallal folytatott megbeszélések összefoglalóit, a kapcsolódó háttéranyagokat, illetve a szervezetek képviselőivel folytatott levelezést. A beérkező ajánlások nagy részét beépítették a szakmai bizottságok – erről egy korábban küldött részletes szakmai háttéranyagban már beszámoltunk –, de maradtak a Nemzeti alaptantervet illetően a Magyar nyelv és irodalomban, a kerettantervek vonatkozásában pedig e tantárgy mellett a Történelemben és az Etikában feloldatlan problémák:

1. A Nemzeti alaptanterv Magyar nyelv és irodalom tananyagában szereplő három író (Wass Albert, Szabó Dezső, Nyíró József) – köztük főként az utolsó – politikai szerepvállalásuk miatt;
2. A kerettantervben az Ószövetség fogalom helyett mindenhol a héber Biblia kifejezés alkalmazása, továbbá az előforduló írók, tudósok, művészek, feltalálók, sportolók esetében zsidó származásuk feltüntetése;
3. A kerettantervben annak megjelölése, hogy a zsidók számarányukon felül vettek részt az 1848-1849-es szabadságharcban, illetve, hogy a mai Izrael, a közel-keleti térség egyetlen demokratikus állama;
4. A kerettantervben a zsidóság történetének teljesebb feldolgozásának igénye, illetve ezen belül a „zsidó-keresztény kultúra” megfogalmazás helyett a „zsidó és keresztény kultúra” kifejezés használata.

Megítélésünk szerint leginkább az utóbbi problémakörben lehetne új javaslatokat tenni, így nem lenne szükség a *Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról* szóló 243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet módosítására, csak a *kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről* szóló 51/2012. (XII.21.) EMMI rendelet pontosítása szükséges.

Ennek eredményeként a tantervi dokumentumban (a Magyar nyelv és irodalom, a Történelem, Erkölcstan, Etika, és Filozófia tantárgyban) a „zsidó és keresztény kultúrát” lehetne használni a „zsidó-keresztény” kifejezés helyett. Továbbá az alábbi konkrét módosítási javaslatokkal élnénk:

Magyar nyelv és irodalom (M1)

9-12. évfolyam

- a kerettanterv Bevezetőjében hangsúlyosabbá tehető a Kárpát-medencében együtt élő népek hozzájárulása a magyar kultúra gazdagságához;
- az etnikai üldözések, különösen a zsidóüldözések okozta kulturális veszteség hangsúlyosabbá tehető;
- a kerettantervben a 19-20. századi irodalmi művekben megjelenített szociális és etnikai dilemmák hangsúlyosabbá tehetőek, ezáltal a kirekesztéssel és a fajgyűlölettel kapcsolatos társadalmi felelősségvállalás kérdése nyomatékossabbá válik.

Történelem (M2)

5-8. évfolyam

- az ókori Kelet témájánál a fogalmak között a zsidó vallás kerüljön külön kiemelésre;
- a középkornál a fogalmak közé az eretnekség mellett a zsidóüldözés és a vallási intolerancia is kerüljön felsorolásra;
- a XVIII. századi Magyarország témakörnél a felsorolt példák között egy etnikai viszonyokat bemutató térképes feladat is jelenjen meg;
- a dualizmus kori Magyarország témájánál a fogalmak közé a vallási egyenjogúság is kerüljön be;

9-12. évfolyam

- a bevezetőben található, etnikai sokszínűsége vonatkozó részleteknél a zsidó és német etnikum mint két meghatározó szereplő emelődjön ki;
- az ókori Keletnél a zsidó vallás mint az első egyistenhitű vallás kerüljön be;
- az ókori témánál Az ókori Kelet kulturális öröksége címet kiegészítenénk: Az ókori Kelet kulturális öröksége és a zsidó nép vallási és történeti hagyományai címre;
- a középkori téma esetében a nevelési-fejlesztési célok tartalmi elemei között a vallási intolerancia és az antijudaizmus problémakörei is kerüljenek megemlítésre;
- a középkori magyar városiasodás téma kapcsán jelenjen meg, hogy a felvilágosodás, illetve a reformkor időszakában is fontos szerepe volt a német és a zsidó etnikumnak;
- a felvilágosodás témába kerüljön be a fogalmak közé az ökumenikus gondolkodás;
- az 1848-1849-es szabadságharc témájánál új alcímként megjelenne „A kisebbségek [pl.: németek, szlávok, zsidók] szerepe a Habsburg udvarral szembeni harcokban”;
- a nemzetállamok és a birodalmi politika kora témakörébe a cionizmus fogalma mellett bekerülne Theodor Herzl neve is;
- a Tanácsköztársaság témájánál a fogalmak közé az egyházellenesség kerüljön be;

- a Magyarország a két világháború között témánál javasoljuk "... az ország számára veszteségként értelmezhető" mondatnál a kirekesztés szó jelenne meg, illetve Bartók nevének kivételét (ezt kérte a Kerekasztal), továbbá a genocídium fogalmának bekerülését;
- a Jelenkor témájánál megjelenéne az anticionizmus, a kirekesztés és a fajgyűlölet fogalmi is.

Etika (M3)

9-12. évfolyam

- az antiszemitizmus problémájának teljesebb körű feldolgozása, és a genocídium fogalmának megjelenése.

A fenti javaslatok lényeges elmozdulást jelenthetnek a vitatott tantervek tartalmait illetően, és hozzájárulhatnak az együttműködési szándékok egyértelművé tételéhez, továbbá a zsidó-magyar együttélés kölcsönösen elfogadott tradicionális normáihoz.

Budapest, 2013. május „3.”

Üdvözlettel:

Balog Zoltán

